

„Ki Mit Tud?” a Váci Mihály Kollégiumban

A művészet kifejezés maga, lehetne akár elvont fogalom, hiszen lényegének körülírási pontjai elmosódtak, megfogalmazni jelentésének eszenciáját, ábrázolási geometriáját, bonyolultnak tűnő feladat, bár ha megpróbáljuk, s leásunk a kút mélyére, akkor minduntalan az egyszerűen megfogható szépbe ütközünk, amit életnek hívnak. Ez az „élet”, az élet maga, a művészet szimbolikus igazsága, mely társastáncot lejtve a halállal, tör fel elementáris erővel az emberi lélek legmélyebb régióiból, mely fékezhetetlen alkotóerő pont ebből az élet-halál szimbiózisból táplálkozva teremti meg saját igazságát, a szemléletein túlit, transzcendens mivoltát.

Bár a művészet borzongatóan tálalhatja a halált, annak kifejezése is maga az élet, tehát a megfeszített, kitágított térben, a művészet kifejeződésének misztikus porondján mindig az életet tapasztaljuk meg. Mindezt vakmerően, letisztultan, fittyet hányva mindarra, ami anyagi. De vajon ki meri, ki akarja, ki képes felvállalni a művészetre való nevelést – akár vak buzgalommal – az oktatás terepén? S itt nem a művészeti szakiskolákra gondolok. Egyáltalán milyen a művészeti nevelés jelen társadalmi prioritása, s ebből kifolyólag az iskolák tantárgyi oktatási-nevelési preferenciája? Sajnos ezen a területen a negatív tendenciák idejét éljük: az iskolák a szaktárgyi tudást helyezik oktatáspolitikájuk középpontjába, illetve a technokrata, posztmodern társadalmak kihívásaihoz alkalmazkodó, annak megfelelő tudást nyújtó tantárgyakat helyezik előtérbe, így szorítva háttérbe – Kodály és Bartók hazájában – a művészeti-vizuális értékeket, a gyerekek, a fiatalok pszichikus fejlődésének, lelki támasztékának tartópilléreit. A humán, elvont szellemi és kulturális értékek, s ezzel együtt az erkölcsi normák társadalmi eróziója nem csupán a családra, hanem a szocializáció másodlagos színtereire is rányomja súlyos bélyegét. Ha az iskolák nem, vagy csak jóval kevésbé, talán a kollégiumok intenzívebben felvállalhatják a művészeti nevelést-oktatást, hiszen funkciójuk némileg fordított, inkább a nevelésre koncentrálódik az oktatás mellett, s az ott élő diákok szabadidejét – amennyiben felvállalja – sokkal inkább megtöltheti értékes programokkal, tehát tartalommal.

Ilyen jellegű nagyszabású programnak számított a Váci Mihály Kollégium rendezésében lebonyolított, az Oktatási- és Kulturális Minisztérium, valamint a kollOKA - VIII által támogatott regionális szintű „Ki Mit Tud?”, mely terep a fiatalok önkifejezésének talán legmegfelelőbb színtere, a művészeti-szellemi értékek megnyilvánulásának lokális paradicsoma. Hatalmas szervezőmunka előzte meg e rendezvényt, s erre a napról-napra formálódó majd mozaikszerűen összeálló biztos alapra támaszkodhatott a három naposra tervezett művészeti program.

„Mindenem az irodalom.”—hirdette mottóként az első nap, ahol a csend, és az egészséges lámpaláz várakozástelien gomolygó lelki-szellemi ködében Kucserka Fanni magyartanár, Nagy Gergely Miklós újságíró, és Szász Eszter dramaturg próbálta bogozni a szálakat, felvállalva a zsűrizés hálásnak nem mondható feladatát. Mert az irodalom súlyos műfaj.

„Nem mondanivaló, hanem ihletett betű, szavak, sorok, mondatok. Ehhez hozzátartozik a kihordási idő, a belső spirituális-testi csönd. Nincs a műnek külön mondanivalója, a világon kívül fekvő világok közül hullott ide, mint új elem, új lény, új világ. Az irodalmi mű mindig több a történetnél, s ha el lehetne mondani, nem kellene megírni.” Verset, prózát interpretálni pedig komoly vállalkozás – hogy tovább görgessem Vasadi Péter gondolatait. Azt gondolom kevés az elszántság, meg kell hozzá érni, komoly, megélt belső tartalommal birtokunkban vágatunk csak az útnak, csakúgy, mintha zenélni szeretnénk. Mégis, ha egy fiatal hiba nélkül eljátszik egy Chopin keringőt, a megelégedettség, az élményérzet teljesebb, mint egy vers szavalatának hallatán. A verbális megnyilatkozást tanulni kell, egy irodalmi mű előadásának hitelességéhez nem elég azt megtanulni, elmondani, kevés az akarat, a jó szándék, sokszor még a készség is. Ez szolgált tanulságul e napon, a „Ki Mit Tud?” vers és prózamondó versenyén. Sajnos egyértelműen tapasztalhattuk szinte a legtöbb esetben a mű értelmezésének hiányát, az előadók rémeként felbukkanó memóriazavart, s a művek hányaveti szövegbiztonságát. És itt lép porondra a felkészítő tanárok szerepe, felelőssége. Azonban üdítő, meglepő színfoltnak számított a zenés-vers kategória, ahol minimális szinten sem türemkedett ki a kontrollnélküliség, az önjelöltség kellemesen virító sziluettje mögül. Itt érezhetővé vált a törődés, az átélés, a megértés, tapasztalhatta zsűri és hallgatóság az értelmezés és előadás biztonságát, mely meglévő elemek együtt valamelyest a transzcendencia világába tolták el – karöltve a zenével – ezeket a produkciókat. A jól interpretált verseket a zene egy magasabb szférába emelte. S erre csak a zene képes...

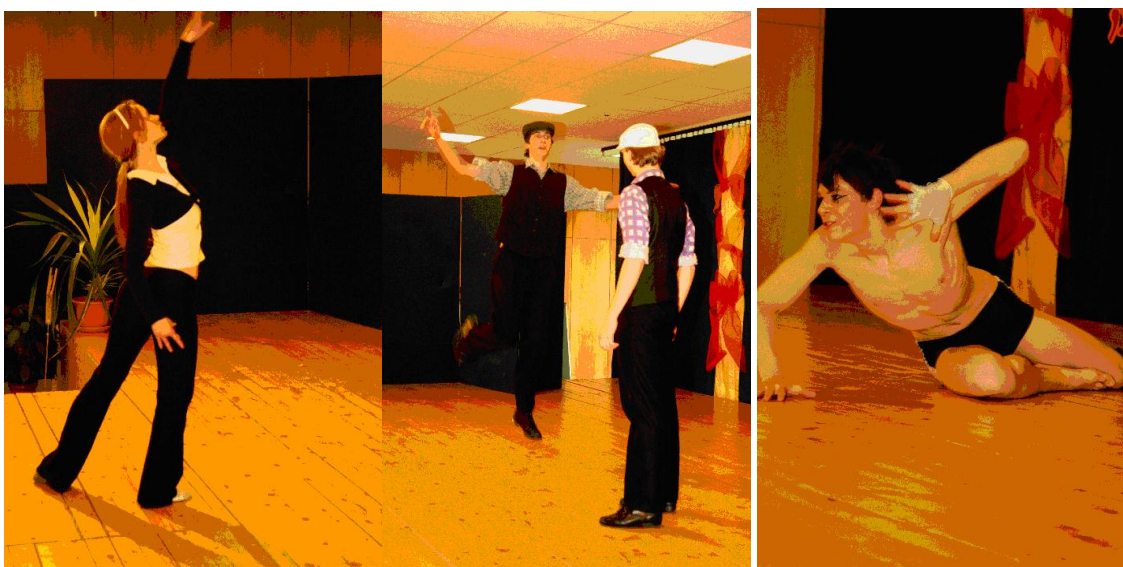

Mert valóban a misztikum lehet mögötte, hiszen a zene nem látható, nem tapintható, egyszerűen csak rezgések, melyek egy spirituális szűrőn keresztül hatolnak az emberbe, ezáltal más, új, szavakkal kifejezhetetlen, betűkkel le nem írható, kézzel megalkothatatlan rezgéseket keltve, érzelmi képeket előhívva, s olyan ősi húrokat megpengetve az emberi lélekben, melyek zsigeri és emocionális reakcióként törnek elő annak művelőjéből, s hallgatójából. Mert „Zene nélkül nincs élet.”—kölcsonozta Kodály gondolatát a második napi program cégerként.

Bár „igazi” drámát nem éltünk át, mégis, ez a nap eleget tett a hallgatóság várakozásainak. Sok lelkiismeretesen kidolgozott zenét hallhattunk, igaz most több, a zenét sok éve művelő fiatal diszponálta magát, s nem a szakiskolásokra gondolok. Egészen meglepő, kiválóan meghangszerelt darabok is felbukkantak, meggyőzően interpretálva. Megszólt egy-egy félprofinak számító csapat, átélhettük velük az együttműködés örömeit, mely bár a zenei élvezetből nem vett el, de mégis kisebb felelősség, mint a szólóban zenélés. A hangszerelési kultúrával talán kevesebb probléma adódott, mint a zenei darabok belső kényszerből fakadó átélésével, többen eveztek inkább populárisabb vizekre, valamelyest lerázva a mélyebb megmerítkezést, így inkább a hatásra utazva. Nos, ezzel abban az esetben nincs is baj, ha az előadó megfelelően felkészült, ura hangszerének, torkának, s bár hatásosan populáris művet választ, mégis inkább a tartalmi belbecs a fontos számára, a zenei prozódia, a befelé fordulás, s így a hallgatók számára a frázisok szépségében elmélyülő előadó tartalmi kinyilatkoztatása tárul fel, s nem a „külcsíny”, a hatás kiprovokálása mindenáron. Természetes velejárója egy selejtezőszerű megmérettetésnek a kontroll nélküli megnyilvánulás, az önjelölt „művészet” „budapesttévés” felbukkanása, de ezen a napon a közönség jól vizsgázott toleranciából, s inkább a befogadást, a felhőtlen szórakozást választotta az unatkozás, vagy akár a fájdalmas gúny helyett. A zenei paletta szerencsére széles választékot kínált, igaz, a klasszikusok mellett a könnyűzene túlsúlyát tapasztalhattuk a jazz-től, egészen a hip-hop-ig. Hiába, a könnyűzene igazából a fiatalok zenéje, s ez nem is baj akkor, ha van tanult pedagógus aki képes kiválasztani az értékeset a könnyebb műfajokból, azt meg is tudja szeretetni a fiatalokkal, elmagyarázva azt, hogy miért is értékes akár Máté Péter, akár Sting muzsikája. Ezen a napon a kiegyenlítettebb színvonal miatt komoly feladat hárult a zsűrire Makrai Pál énekes(Apostol), Rekettye Sándor karvezető(„Lyra” Blockflöte Együttes), Prokai Balázs néptáncos és Mikóczy Anita koncertszervező személyében. A zenei program végére a Karaoke tette fel a pontot. Zene nélkül valóban nincs élet, soha nem is volt. Karanfogva akár egy irodalmi alkotást, együtt utaznak a közlésen túlba hang és betű, a közös akarat tejútrendszere által vezetve, s tálcán kínálják a művészetek talán egyetlen emberre szabott, a jelent a múlt varázsdobozába rejtő hozadékát, az élményt. És ez a lényeg.

Élményben nem szűkölködtünk a „Ki Mit Tud?” harmadik napján sem. „Uralkodj testeden, hogy leplezze lelkedet..” Mert a materiális, a „való” élet mozzanatait, a test mozdulataihoz szánt energiákat általában kontrolláljuk, azokkal takarékoskodunk. „Mozdulj meg!”— szólt a harmadik nap felhívása, de tudjuk: a művészi mozgás más. Annak pazarolnia kell. Kifejezést, mozdulatot, energiát, tehát érzéstartalommal kell megtöltenie a test mozdulatainak élet-szimbolikáját ahhoz, hogy kifejezze azt, amit ki akar fejezni. Végül is, a kör bezárult: világos, hogy a művészet elvont, kifejezőeszközeit, kelléktárát csak komoly, éveken át tartó munkával lehet jól elsajátítani. A tánc sem különbözik ettől, a kifejező mozgás kultúráját ötvözi a színművészettel. Megkockáztatom, hogy talán az egyetlen művészeti szegmens, ahol a külső szemlélő kezébe pottyanhat az élmény gyümölcsfájáról egy termés még akkor is, ha azt nem művelték, gondozták tudatosan. Persze ez ritka. Figyelembe véve a selejtezőjellegű, kellemes meglepetést okozott a „táncos nap”. Néha belengte a színpadot a profizmus szele, s az külön örömet jelentett, hogy mindez a standard, a népi, és az akrobatikus műfajok világából érkezett, s oly mértékben emelkedtek ki ezek a produkciók, hogy Taskovics Sándor testnevelőtanárnak, Szarka Róbert László szakedzőnek, és Pignitzkyné Lugos Ilona tánctanárnak – akik a zsűrit képviselték – talán mondhatom, hogy megkönnyítették a döntés hálátlan feladatát. Kitettek magukért a fellépők, még a gyengébb megnyilvánulások esetében is érzékelhettük a felkészülést, a törődést.

Ez a három nap a művészeteket pártoló, élvező, és gyakorló fiatalokról szólt, ezért íme a győztesek lajstroma, azoké, akik az első 3 helyezést érték el, hiszen itt mindenki győzött.

I.nap, vers és prózamondás

Önálló irodalmi alkotás kategória:

1. Molnár Viola -- Fábri Zoltán Közgazdasági SzKI és Kollégium
2. Horváth Györgyi – Váci Mihály Kollégium
3. Fazekas Júlia -- Szent István Közgazdasági SzKI Kollégiuma

Próza

1. Szabó Richárd -- Táncsics Mihály Kollégium
2. Tóth Klaudia -- Kós Károly Kollégium
3. Hammer Mária --- Szily Kálmán Kollégium

Vers

1. Szádovszky András és Dézsi Éva Darinka – Boronkay György Műszaki SzKI Kollégiuma, József Attila Kollégium
2. Matics Ádám -- Váci Mihály Kollégium
3. Popovics György -- József Attila Kollégium

Megzenésített irodalmi alkotás (különdíj):

- Popovics György és Németh Ferenc – József Attila Kollégium
- Turánszki Alexandra – Káldor Miklós Kollégium
- Vanya Róbert – Táncsics Mihály Kollégium

II. nap, zene

Könnyű zene egyéni (szóló):

1. Demkó Gergely – Csepel – Sziget Műszaki SZKI és Kollégium
2. Fonyódi Péter – Kisfaludy Károly Középiskol. Kollégium
3. Takács Bálint – Váci Mihály Kollégium

Könnyű zene egyéni (ének):

1. Vanya Róbert – Táncsics Mihály Kollégium
2. Mészáros Blanka -- Ady Endre Kollégium
3. Gelencsér Ágnes -- Káldor Miklós Kollégium

Könnyűzene csoportos:

1. Iván Alexandra és zenekara -- Váci Mihály Kollégium
2. Kós Károly Kollégium Zenekara -- Kós Károly Kollégium
3. Rock Trop -- Deák Ferenc Kollégium

Komoly zene egyéni:

1. Banyák Gyula – Czóbel Ernő Kollégium
2. Nagy Gabriella – Toldi Miklós Kollégium
3. Péter Máté – Deák Ferenc Kollégium

Komoly zene csoportos:

1. Fúvós Quintett – Deák Ferenc Kollégium
2. Fúvós Quartett – Csepel-Sziget Műszaki SZKI és Kollégium
3. Klarinét duó – Kós károly Kollégium

Különdíj: Steiner Márkó – Horvát Kollégium

III. nap, tánc, mozgás

Csoportos táncok

1. Trixler Róbert és Kovács József -- Bolyai János Kollégium
2. Kárpáti Éva és Kocsis Árpád --- Káldor Miklós Kollégium
3. Four Step Táncsoport -- Toldi Miklós Kollégium

Egyéni táncok

1. Illés Renátó --- Váci Mihály Kollégium
2. Bognár Veronika -- Váci Mihály Kollégium
3. Ivanov Gábor --- Horvát Kollégium

A „Ki Mit Tud?” pezsgő forgatagát a Velcome Band zenekar zárta, tehát a buli. A zenés buli, ahol már mindenki művésznek számított, egybeolvadt előadó és hallgató transzcendenciával átítatott energiája, a felgyülemlett egészséges feszültség és eltárolt élmények találkozásának szele mindenkit hűsített, aki részévé vált annak az „akolmelegnek” ami a fiatalok legősibb, legszigeribb önkifejező eszközének színtere: közös zene, és tánc...

A művészeti nevelés, illetve a művészeti jellegű rendezvények pedagógiai vonatkozása, jelentősége.

Művészeti nevelés:

- Kulturális igényszint, a közösségi kommunikáció, és tolerancia fejlődése
- Fejlődik a memória, a kognitív képességek, a türelem az önkontroll, és másokra való odafigyelés képessége.
- Értékorientáció, figyelemkoncentráció és empátia fejlődése
- Önkifejezés, önmegvalósítás képességének fejlődése, s annak pozitív hatása a személyiségfejlődésre.

Művészeti jellegű rendezvények pedagógiai-lélektani jelentősége:

- Szórakozás, pihenés, feszültségoldás, örömforrás, közösségi élmény
- Kulturális igényszint fejlesztése, értékorientáció

Felbecsülhetetlen jelentősége van tehát a művészeti nevelésnek, annak, hogy legyenek oktatási-nevelési intézmények, melyek mindezt felvállalják és főleg, hogy gyakorlatát alkalmazzák. Meggyőződésem, hogy a Váci Mihály Kollégium ezen az úton jár. Évente legalább 25-30 művészeti szakiskolás él a kollégiumban, velük lehetőség adódik nívós zenés-táncos, és zenés-irodalmi estek, előadások szervezésére, megtartására, ahol adott esetben – s ilyen a Karácsonyi Koncert – a kollégiumban tanuló növendékek is megnyilvánulhatnak a zene, akár az irodalom területén. (megjegyzem, hogy a „Ki Mit Tud?” rendezvényének ideje alatt két tanár fotó-és rajzkiállítását láthatták kollégisták és vendégek egyaránt. „Mert a lélek képekben lát..”)

Meggyőződésem, hogy megfelelően mély nyomot hagyott résztvevőben és hallgatóban egyaránt ez a három nap, köszönjük a szervezőknek, de méginkább a fellépőknek, hogy megosztották elképzeléseiket a művészetről, mertek megnyilvánulni, s megfeszítettek egy olyan kulturális ívet, mely közös élményeket létrehozva, önmön gondolatainak értékdimenzióit csurgatta át egy spirituális szitán.

Wéber Gábor
Váci Mihály Kollégium